Boost de transitie

Kantel het industriebeleid mee in de juiste richting

essenscia

Transitieplan chemie, kunststoffen en life sciences voor regionale, federale en Europese verkiezingen 2024

Nu tijd voor industriebeleid, want de tijd tikt.

> **95% van alle goederen die we in Europa maken en gebruiken zijn rechtstreeks gelinkt aan chemieproducten of -processen.**
>
> *European Commission, working document on Sustainable Products in a Circular Economy, March 2019*

We streven allemaal naar een meer duurzame toekomst. Daar hebben we ook een sterke industrie voor nodig.

Want het zijn de innovaties, technologieën en materialen van de chemie, kunststoffen en life sciences die ons op weg helpen naar een klimaatneutrale, circulaire en gezonde samenleving.

Bovendien is de chemie- en farmasector dé steunpilaar van de economie en welvaart in ons land, een industrie in volle transitie die aan de basis ligt van talrijke waardeketens en consumentengoederen.

Dat is de inzet van de komende verkiezingen: werk maken van een coherent en doeltreffend industriebeleid dat de internationale concurrentiekracht versterkt, investeringen aantrekt, innovatie en jobcreatie stimuleert en meer talent aanboort.

Zo bouwen we in Vlaanderen en België de chemie en life sciences-industrie van de toekomst uit. Zo geven we samen een boost aan de transitie naar meer duurzaamheid.

Ontdek het volledige transitieplan op
www.essenscia.be/transitieplan

10 topprioriteiten voor meer duurzaamheid en concurrentiekracht

1 Garandeer een bevoorradingszekere en competitieve **energiemix** van de toekomst die alle vormen van koolstofarme energie omarmt, ook nucleair, gekoppeld aan een strategische visie op de import van nieuwe energiedragers.

2 Geef prioriteit aan de **klimaat- en energietransitie:** zet in op de opvang en opslag of hergebruik van CO_2, waterstof, energie-opslag, elektrificatie en groene warmte. Dit vraagt om doelgerichte financieringsinstrumenten, een technologieneutraal beleidskader en meer coherentie en prioritering in wetgeving.

3 Maak van Vlaanderen en België de koploper in de **circulaire en de bio-economie,** met een sleutelrol voor chemische recyclage om meer kunststoffen te recycleren.

4 Investeer als overheid minstens 1% van het bruto binnenlands product (BBP) in **onderzoek en ontwikkeling** (O&O). Focus op internationaal aantrekkelijke fiscale steunmaatregelen om bedrijfsinnovaties te stimuleren en introduceer een specifiek fonds voor de uitrol van klimaattechnologieën in industriële piloot- en demoprojecten.

5 Werk de **loonkostenhandicap** met de buurlanden weg en durf de automatische loonindexering te hervormen. Zo hebben we oog voor koopkracht én concurrentiekracht.

6

Pak de

krapte op de arbeidsmarkt

aan: verhoog de onderwijskwaliteit, zorg voor een grotere instroom in STEM-studies, ondersteun de grote opleidingsnood, omarm internationaal talent en zet bij activering meer in op heroriëntering naar industriejobs.

9

Hanteer het

'level playing field' en 'wetenschappelijke onderbouwing'

als basisprincipe en toetssteen bij elk regelgevend kader. Het is de hoeksteen van een aantrekkelijk investeringsklimaat.

7

Zorg voor een juridisch robuust en proportioneel

vergunningen-, milieu- en omgevingsbeleid,

met voldoende rechtszekerheid voor investeringscycli op lange termijn.

8

Harmoniseer het

productbeleid

op Europees niveau: risicogebaseerd en wetenschappelijk gefundeerd. Het is het fundament van een goed functionerende eengemaakte markt en de beste garantie op bescherming van mens en milieu.

10

Voorzie de

strategische infrastructuur

voor de digitalisering en de energie- en klimaattransitie, zoals toekomstbestendige netwerken en ruimte voor pijpleidingen, en versterk de rol van Vlaanderen en België als logistieke draaischijf en wereldwijde exporthub voor chemie en farma, met performante zeehavens en luchthavens.

30 succesfactoren voor de industriële transitie

We leven in bijzondere tijden.

Er is de ingrijpende energie- en klimaattransitie, de digitalisering, de transitie op het vlak van materialen en (grond)stoffen binnen een circulaire economie. Dat vraagt op korte tijd om aangepaste infrastructuur, om nieuwe skills en technologieën, maar ook om meer concurrentiekracht in een wereld die vanuit geostrategisch perspectief ook door een transitie gaat. Het zijn bijzonder complexe uitdagingen die een radicale transformatie en massale investeringen vergen.

Dit lukt alleen door samen te werken, binnen een stimulerend beleidskader dat de juiste randvoorwaarden creëert om duurzame welvaartsgroei mogelijk te maken.

Concurrentiekracht

- Versterk de concurrentiekracht door de energie- en loonkosten aan te pakken, het vergunningenbeleid vlot te trekken en een gelijk speelveld te garanderen. Zo zetten we Vlaanderen en België internationaal in de markt als aantrekkelijke investeringsregio.
- Voer een coherent en ambitieus industriebeleid op alle politieke niveaus: zet het Biopharma R&D Platform verder onder leiding van de eerste minister, en maak van het Industrieforum onder leiding van de Vlaamse minister-president een structureel overlegplatform.
- Sluit evenwichtige en ambitieuze handelsakkoorden, als motor voor welvaartscreatie en de strategische aanvoer van cruciale grondstoffen.
- Maak Europa aantrekkelijker voor investeringen in de industriële transitie, essentieel voor onze geostrategische autonomie en duurzame groei. Ontketen geen subsidierace tussen lidstaten, maar bied met een slagkrachtige Industrial Deal een Europees antwoord op grootschalige economische steunpakketten in andere regio's.

Klimaat

- Realiseer een doeltreffend financieringsinstrument voor de industriële transitie om de uitrol van klimaattechnologieën bij de energie-intensieve industrie te versnellen. Bied daarbij steun voor zowel de investerings- als operationele kosten, via *contracts for difference* en *fixed premiums*. Ga met dit transitie-instrument, wat ook in andere landen wordt ingevoerd, voor een langetermijnaanpak en maak structureel voldoende budget vrij voor minstens de komende 10 jaar.
- Erken en ondersteun CCUS (Carbon Capture Utilization & Storage) als doorbraaktechnologie voor grootschalige CO_2-reductie in de industrie en hanteer een doelgericht beleidskader voor afvang, transport, opslag en hergebruik van CO_2. Omarm alle vormen van koolstofarme waterstof.
- Geef in de Europese Green Deal voorrang aan de klimaattransitie, met maximale flexibiliteit in technologiekeuzes, minder regeldrift en meer aandacht voor de vrijwaring van de internationale concurrentiekracht binnen systemen zoals ETS en CBAM. Vul op regionaal niveau de beschermingsmaatregelen voor de energie-intensieve industrie, zoals de indirecte emissiecompensatie, maximaal in volgens de Europese regels.
- Zet de holistische aanpak binnen de Klimaatsprong verder en beschouw dit als het primaire overlegorgaan tussen overheid en industrie om samen het industrieel transitiekader in Vlaanderen vorm te geven.

Energie

- Verlaag de energiekosten voor de energie-intensieve industrie om een robuuste industriële basis te kunnen behouden en uitbouwen. Voer de energienorm effectief uit om de energiekosten in lijn te houden met de evoluties in de ons omliggende landen. Verleen een maximale korting op de transmissienettarieven, zoals al geruime tijd in de buurlanden gebeurt, en hou de beleidskosten in de energiefactuur zo laag mogelijk. Verbeter het prijsmechanisme en het functioneren van de Europese elektriciteitsmarkt.
- Verleng de levensduur van de bestaande kerncentrales zo veel als mogelijk, met respect voor veiligheid en economische rendabiliteit. Schrap de wet op de kernuitstap en maak de weg vrij voor extra nucleaire capaciteit, zoals de nieuwe SMR-technologie (Small Modular Reactors).
- Ontwikkel een heldere en strategische energievisie op lange termijn om de bevoorradingszekerheid van competitieve koolstofarme energie voor de industrie te verzekeren. Maak duidelijke en financieel onderbouwde beleidskeuzes op het vlak van interconnectiviteit, flexibiliteit, energie-opslag en de import, productie en verdere opschaling van koolstofarme energie.
- Blijf inzetten op meer energie-efficiëntie door het bestaande systeem van de energiebeleids-overeenkomsten (EBO's) te optimaliseren, in samenspraak met de industrie, met een aangepast beleidskader voor de ondersteuning en ontzorging van kmo's en ondernemingen met een lagere energie-intensiteit.

Circulariteit

- Neem het voortouw in de circulaire en bio-gebaseerde economie. Optimaliseer de werking van Vlaanderen Circulair en werk de wettelijke drempels in de product- en afvalwetgevingen weg. Stimuleer wetenschappelijk onderbouwde materiaalkeuzes met objectieve levenscyclusanalyses als basis, onder meer bij verpakkingstoepassingen waar kunststoffen een essentiële rol spelen, zoals bij voeding of medische materialen.
- Benut ten volle het potentieel van chemische recyclage van kunststoffen en erken hiervoor de massabalansbenadering voor de berekening van recyclaatgehaltes. Zet in op de opschaling van sorteer- en recyclagetechnologieën om van Vlaanderen en België de hotspot van de circulaire economie in Europa te maken.
- Harmoniseer het product- en afvalbeleid op Europees niveau en faciliteer de transitie naar veilige en duurzame producten via een doordachte implementatie van de Chemicals Strategy for Sustainability en een risicogebaseerde aanpak binnen de REACH- en CLP-wetgeving. Verstreng de controle op de import van voorwerpen die stoffen bevatten die in Europa verboden zijn.
- Kies voor een integrale milieu-aanpak met een duidelijke focus op de meest relevante milieu-uitdagingen en polluenten. Hou daarbij rekening met technische haalbaarheid en realistische timings en normen. Pleit bij de toepassing van Europese natuurdoelstellingen voor meer flexibiliteit op lidstaatniveau. Voorkom een vergunningenstop met een programmatische aanpak voor stikstof en voor de Europese waterdoelstellingen.

Talent

- Breng Vlaanderen naar het Europese koppeloton voor STEM-talent tegen 2030. Investeer in de verdere uitbouw van duaal leren, ook in het hoger onderwijs, en zet meer vakmensen uit de industrie voor de klas, met het pioniersproject duaal lesgeven als rolmodel.
- Versterk de samenwerking met VDAB, Forem en Actiris om jaarlijks meer dan duizend werkzoekenden, inactieven en nieuwkomers op te leiden in de sectorale competentiecentra ACTA (chemie), PlastIQ (kunststoffen) en ViTalent (farma en biotech).
- Voer een fiscale opleidingsbonus in voor bedrijven die investeren in levenslang leren en de *reskilling* en *upskilling* van hun medewerkers, op basis van transparante criteria. De duurzame transitie vereist namelijk nieuwe *digital* en *green skills*.
- Trek meer internationaal talent aan, met een vlottere erkenning van buitenlandse diploma's, korte doorlooptijden bij werk- en verblijfs-vergunningen en een groter aanbod aan Engelstalige masteropleidingen in ingenieursrichtingen. Ondersteun ondernemingen bij hun inspanningen voor meer diversiteit en inclusie op de werkvloer.

Innovatie

- Word Europees innovatieleider door de komende bestuursperiode de 1%-norm voor overheidsinvesteringen in onderzoek en ontwikkeling (O&O) te behalen. Dit betekent recurrent 236 miljoen euro extra per jaar investeren.
- Garandeer een stimulerend innovatiebeleid: behoud de innovatie-aftrek, de vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, én de fiscale steunmaatregelen voor investeringen in onderzoek en ontwikkeling.
- Lanceer een demonstratiefonds voor baanbrekende piloot- en demoprojecten die de industriële transitie mogelijk moeten maken op het terrein. Voorzie hiervoor een structureel budget van 100 miljoen euro per jaar.
- Zet het Moonshot-programma voor industriële klimaatinnovaties onverminderd verder, met een langetermijnvisie tot 2040. Blijf de werking van Catalisti, de speerpuntcluster voor chemie en kunststoffen, en van BlueChem, de incubator voor duurzame chemie, voluit ondersteunen.

Infrastructuur

- Voorzie in de tijdige en kostenefficiënte aanleg van infrastructuur voor de energie- en klimaattransitie: elektriciteit, grondstoffen, waterstof en het transport en de opslag van opgevangen CO_2.
- Steun de ambitie om het goederenvervoer per spoor tegen 2030 te verdubbelen, door te investeren in infrastructuur, digitalisatie en flexibele en competitieve spooroplossingen. Blijf als exportland ook inzetten op de duurzame economische ontwikkeling van zeehavens en luchthavens.
- Reserveer ruimte voor ondergrondse pijpleidingen. De aanleg van een leidingstraat tussen de Antwerpse haven en het Duitse Ruhrgebied is een logistieke troef en een economische en ecologische noodzaak.
- Ontwikkel een duidelijk juridisch kader voor de ruimtelijke ordening rondom Seveso-bedrijven, zodat ondernemingen de ruimte en rechtszekerheid hebben voor toekomstige groei.

Digitalisering

- Investeer in de strategische infrastructuur voor de digitalisering, zoals 5G- en 6G-netwerken, met oog voor cybersecurity en dataprotectie.
- Stem de datastrategie van de overheid maximaal af op domeinen met economische en maatschappelijke meerwaarde, zoals het beschikbaar maken van beveiligde gezondheidsdata, logistieke en douaneprocessen en doorgedreven administratieve vereenvoudiging.

Chemie & life sciences: sleutelsector voor een duurzame toekomst

99.300
directe jobs

innovatie-kampioen:
2/3de
van alle industriële investeringen in R&D

230.000
indirecte jobs

35%
van de Belgische en Vlaamse export

-50%
uitstoot broeikas-gassen*

+62%
energie-efficiëntie*

Bron: essenscia, kerncijfers 2022;
www.essensciaforsustainability.be
* in vergelijking met 1995

essenscia

www.essenscia.be/transitieplan

V.U.: Yves Verschueren, Auguste Reyerslaan 80, 1030 Brussel